پێغەمبەری ئیسلام موحەممەد

صلى الله عليه وسلم

رسول الإسلام ﷺ كردي سوراني

بيان الإسلام
Bayan AL-Islam

ح جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات، 1445 هـ

اللغات ، جمعية خدمة المحتوى الإسلامي

رسول الإسلام - كردي سوراني. / جمعية خدمة المحتوى

الإسلامي باللغات - ط.1 - الرياض ، 1445 هـ

28 ص ؛ 14 × 21 سم

ردمك: 978-603-8442-03-6

1445 / 18165

شركاء التنفيذ:

دار الإسلام   جمعية الربوة   رواد الترجمة   المحتوى الإسلامي

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Tel: +966 50 244 7000
info@islamiccontent.org
Riyadh 13245- 2836
www.islamhouse.com

پێغەمبەری ئیسلام موحەممەد

صلى الله عليه وسلم

به ناوی خوای بەخشندە ومیهرەبان

پێغەمبەری ئیسلام موحەمەد - صلى الله عليه وسلم-

پــــوختەیەک ســــەبارەت بە پێغەمـــبەری ئیســـلام موحەمەد[1] -صلى الـلـه علـيه وسـلم- کە تێیـدا ئەمـانە باســـکراوە: نـــاوی ورەچەڵەکـــی وشـــوێنی لەدایکبـــوون وپەروەردە بـــوونی وهاوســـەرگیری وپەیـــامەکەی وئەو شتانەی بانگەشـەی بـۆ کـردووە، ونیشـانە وئایەتەکـانی پێغەمبەرایەتـــــی، وشـــــەریعەتەکەی وتێڕوانینـــــی بەرهەڵستکارانی (دوژمنانی) سەبارەتی.

١- ناوی ورەچەڵەکی وئەوشارەی تێیدا لەدایکبووە و پەروەردە وگەورەبوونی

پێغەمـبەری ئیسـلام: مـوحەمەد کـوڕی عبـدالله کـوڕی عبـدالمطلب کـوڕی هاشـم لە نەوەی ئیسـماعیلە کـوڕی ئیبراهیم -عليهم السلام-. پێغەمبەری خـودا ئیبـراهیم -عليه السـلام- لە شـامەوە هـات بـۆ مەکـکە، وهـاجەرەی

[1] وشەکانی (پێغەمبەر و موحەمەد) پێکەوە لە بڕگەکاندا دامناون ئەمیش وەکو ڕەچاوکردنێک بۆ وەرگێڕان، بۆیە هیوام وایە تێبینی ئەمە بکرێت.

خێزانی وئیسـماعیلی کـوڕی لەگەڵـدا بـوو، وئیسـماعیل -علیـه السـلام- منـداڵێکی سـاوا بـوو، بە فەرمـانی خـوای گەورە هەردوویـانی لە مەکـکەدا نیشـتەجێ کـرد، وکاتێـک ئیسـماعیل -علیـه السـلام- بـوو بە گەنـج؛ پێغەمـبەر ئیبـراهیم -علیـه السـلام- گەڕایەوە بـۆ مەکـکە، وخـۆی وئیسماعیلی کوڕی کەعبەیان -ماڵی خودایان- دروسـتکرد، وخەڵکـی نیشـتەجێبوو لە دەوروپشـتی مـاڵی خـودا و زۆر بـوون، ومەکـکە بـوو بە شـوێنی مەبەسـت بـۆ ئەوانەی دەیانەوێت پەروەردگار بپەرستن، وبـۆ ئەوانەی دەیانەوێـت حەجـی مـاڵی خـودا بـکەن، وخەڵکـی بەردەوام بـوون لە پەرسـتنی خـوای گەورە لەسـەر تەوحیـد (یەک خـودا پەرسـتی) لەسـەر ئـاینی ئیبـراهیم -علیـه السـلام- هەتـا چەند سەدەیەک.

پـاش ئەوە لادان وتاوانەکـان سـەریان هەڵـدا لە دوورگەی عەرەبی هەروەکو شوێنەکانی تری سـەر زەوی، وتاوانەکانی سەردەمی بت پەرستی وجاهیلیەت تێیانـدا تەشەنەی کـرد وەکـو: بـت پەرسـتی، وکوشـتنی کچـان، وستەمکردن لە ئافرەتان، وشاهێدی دانـی درۆ، وئـارەق (مەی) خـواردنەوە، وئەنجامـدانی تـاوان وخراپەکـارییە

قێزەوەنەکـان، وخـواردنی مـاڵی هەتیـو وخـواردنی ڕیبـا (سـوو). لەم شـوێنەدا ولەم ژیـنەگەیەدا پێغەمـبەری ئیسـلام مـوحەمەدی کـوڕی عبـدالله لە نەوەی ئیسماعیلی کوڕی ئیبراهیم -علیهم السلام- لەدایکبوو، لە ساڵی 571 ز، پێش لەدایکبوونی باوکی کۆچی دوایـی کرد، ولە تەمەنی شـەش ساڵیدا دایکـی کـۆچی دوایـی کرد، ومامی ئەبو تاڵیب بەخێوی کـرد وپەروەردەی کـرد، وبە هەتیـوی وهەژاری گەورە بـوو، وبە کـاری دەسـتی خۆی خواردن وبژێوی ژیانی پەیدا دەکرد.

٢- هاوسەرگیرییەکی پیرۆز لەگەڵ ئافرەتێکی پڕ خێری خانەدانی گەورە

وکاتێـک تەمەنـی گەیشـتە بیسـت وپێـنج سـاڵی هاوسەرگیری لەگەڵ ئافرەتێکی بەڕێـزی شـاری مەکـکە کـرد بە نـاوی خەدیـجەی کچـی خوەیلـد -ڕەزای خـوای لێبێـت-، وچـوار کـچ ودوو کـوڕی لە خەدیـجە بـوو، کوڕەکان لە تەمەنی منداڵیدا مـردن، ومـامەڵەی لەگەڵ خێـزانەکەی ومنـداڵەکانی لە ئەوپەڕی نەرم ونیـانی وخۆشەویسـتیدا بـوو، بـۆیە خەدیـجە زۆر خۆشـی

دەویســـت، وئەویــش بەهەمــان شــێوە خەدیــجەی خۆشدەویست، وتەنانەت پاش مردنی خەدیجە هەر لە بیـری نەکـرد، وئـاژەڵی دەکـرد بە قوربـانی وگۆشـتەکەی دەبەخشـــی بە هاوڕێکــانی خەدیــجە -ڕەزای خـــوای لێبێـت- ئەمـیش وەکـو چاکەکـارییەک بەرامـبەری وبـۆ ڕێزلێنانی وبۆ پاراستنی خۆشەویستی.

٣- دەستپێکردنی وەحی (سروش)

پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسـلم- لەسـەر ڕەوشتێکی مەزن بوو ؛ هەر لەو کـاتەوەی پەروەردگـاری خوڵقانـدوویەتی، وگەلەکەی بە (الصـادق الأمـين) واتە: (ڕاستگۆی دەستپاک) ناویان دەبرد، ولە کارە مەزنەکاندا بەشداریان دەبوو، وڕقـی لە تاوانەکـانی سـەردەمی بـت پەرستی وجاهیلیەتی خەڵکی مەککە بـوو وهەرگیـز لەم تاوانانەدا بەشداری نەدەکرد.

وکاتێک تەمەنی گەیشتە چل ساڵ لە مەککە ؛ خـوای گەورە هەڵبیـژارد بـۆ ئەوەی ببێـت بە پێغەمـبەر، بـۆیە جبریـل -عليـه السـلام- (کە فریشـتەیەکی تـایبەتە بە هێنانی وەحی -سروش- بۆ پێغەمـبەران) هـات بـۆ لای

وسەرەتاکانی یەکەم سورەتی قورئانی پیرۆزی بۆ هێنایە خوارەوە، کە خوای گەورە دەفەرموێت:

{اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) واتە: {(ئەی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم-) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە (1) خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) واتە: مرۆڤی دروست کردوە لە خوێنێکی بەستوو (2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (3) واتە: بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) واتە: ئەوەی کە (مرۆڤی) فێری (نووسین) کردووە بە قەڵەم (4) عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5)} واتە: مرۆڤی شارەزا کردووە بەو شتانەی کە نەیدەزانی (5)} [سورەتی العلق: 1-5]،

هات بۆ لای خەدیجەی خێزانی -ڕەزای خوای لێبێت- و دڵی دەلەرزا، وڕووداوەکەی بۆی باسکرد؛ وخەدیجە دڵنیا وئارامی کردەوە، وبردی بۆ لای کوڕی مامێکی بە ناوی وەرەقەی کوڕی نەوفەل -کە پێشتر بوو بە نەسڕانی وتەورات وئینجیلی خوێندبووەوە-؛ خەدیجەی پێی ووت: ئەی کوڕی مام، گوێبگرە بزانە کوڕی براکەت چی دەڵێت: وەرەقە بە پێغەمبەری ووت -صلى الله

علیه وسلم-: ئەی کوڕی براکەم چیت بینی؟ پێغەمبەر -صلى الله علیه وسلم- ئەو ڕووداوەی بەسەریدا ڕوویدا بۆی باسکرد، وەرەقە پێی ووت: (ئەوە جبریلە کە خودا دایبەزاند بۆ سەر موسا، خۆزگایە گەنج دەبووم، خۆزگایە زیندوو دەبووم لەو کاتەی کە قەومەکەت تۆ دەردەکەن، پێغەمبەری خودا -صلى الله علیه وسلم- فەرمووی: «ئایا ئەوان من دەردەکەن -لە مەککە-؟»، ووتی: بەڵێ، هەرپیاوێک وەکو تۆ ئەم پەیامەی هێنا بێت؛ ئەوا دژایەتی کراوە، ئەگەر بگەم بە ڕۆژەکانت بە ئەوپەڕی هێزەوە سەرت دەخەم)[٢]

ولە مەککەدا بەردەوام قورئانی پیرۆز بۆ پێغەمبەر -صلى الله علیه وسلم- دادەبەزی، کە جبریل -علیه السلام- دەیهێنایە خوارەوە لە لایەن پەروەردگارەوە، وهەروەها جبریل وردەکاری پەیامەکەی بۆ دەهێنا.

وبەردەوام بوو لە بانگەشەکردنی گەلەکەی بۆ ئاینی ئیسلام، بەڵام ئەوان بەرامبەری وەستان ودژایەتیان کرد، ومالٚ وموڵك وسامانێکی زۆریان خستە پێشی

[٢]متفق علیه، صحیح البخاري: (٢)، وصحیح مسلم: (١٥٢).

بەرامــبەر بە وەســتان لەم بــانگەوازی وپەیــامە بەڵام پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- هەمـوو ئەمـانەی ڕەت کــردەوە، وئەوەیــان پێــی ووت کە بێبــاوەڕان بە پێغەمبەرانــی پێشــوویان دەووت: ســاحیرە، درۆزنە، وبانگەوازەکەیان لەسەر تەنگ کردەوە، وهێرشیان کردە سەر لاشەی پیرۆزی وشوێنکەوتووانیان چەوساندەوە.

پێغەمــبەر -صلی الله علیه وسلم- بەردەوام لە بـانگەوازی کـردن بـۆ لای خـوای گەورە لە مەکـکە، ولە وەرزی حەج و وەرزی بــازاڕە عەرەبیەکانــدا بە خەڵکــی دەگەیشــت وبانگەوازیــانی دەکــرد بــۆ ئــاینی ئیســلام، ومەبەســتی دونیــا ودەســەڵات نەبــوو، وبە شمشــێر خەڵکــی نەترســاند، ونە دەســەڵاتدار ونە پادشــا بــوو، وبەرەنگــــــاربوونەوەی ڕاگەیانــــــد لە ســــــەرەتای بانگەوازیەکەیـدا ئەویـش ئەوە بـوو ئەگەر دەتـوانن بـا کتێبێک بهێنن وەکـو قورئـانی پیـرۆز، وبەردەوام بـوو لە بەرەنگــاربوونەوەی بەرهەڵســـتکارانی بە بەڵگەکـــانی قورئان، بۆیە خەڵکانێک باوەڕیـان پێـی هێنـا وبـوون بە هــاوەڵی -ڕەزای خوایــان لێبێــت-. لە مەکــکەدا خــوای گەورە ڕێزی لێنا ئەویـش بە شـەوڕەوی (ئیسـراء) بەرەو

(بیـت المقـدس) له شـام، وپاشـان بەرز بـووەوە بەرەو ئاسمان (المعراج)، وزانراوە کە خودا پێغەمبەر ئیلیـاس ومەســیحی (عیســای) بەرز کــردەوە بەرەو ئاســمان - علیهمـــا الســـلام-، وئەمـــیش لە لای مســـوڵمانان ونەسرانیەکان باسـکراوە. پێغەمـبەر -صـلی اللـه علـیه وسـلم- لە لایەن خـوای گەورەوە فەرمـانی نـوێژکردنی پێکرا لە ئاسماندا، وئەویش ئەم نوێژەیە کە مسوڵمانان ئەنجـــامی دەدەن پێـــنج جـــار لە ڕۆژ وشـــەوێکدا، وهەروەها لە مەککەدا نیشانە ومـوعجیزەیەکی مەزنـی تر ڕوویدا کە ئەویـش بریتـی بـوو لە لەت بـوونی مانـگ هەتاوەکو موشریکەکانیش بینیان.

وکافرەکانی قورەیش هەموو هۆکارێکیان بەکارهێنا بۆ ئەوەی ڕێگری لێـبکەن ؛ ئەمـیش بـۆ ئەوەی خەڵکـی لە بانگەوازەکەی دوور بکەوێتەوە، وزۆر زێدەڕەویان کـرد لە داواکردنــی بەڵــگە ونیشـانە وئایەتەکـان ســەبارەت بە ڕاســتگۆیی پێغەمبەرایەتـــی، وداوای پشـــتیوانیان لە جولەکەکان کرد بۆ ئەوەی بەڵگەیان پێبـدەن کە بتـوانن بەهۆیانەوە گفتوگۆی پێبکەن (موجـادەلەی پێـبکەن) و بۆئەوەی ڕێگری بکەن لەوەی خەڵکی شوێنی بکەوێت.

کاتێک ئازار وئەشکەنجەدانی مسـولْمانان زیـادی کـرد لەلایەن کافرەکـانەوە ؛ پێغەمـبەر -صـلى الـلە علـيه وسلم- ئیزنی دا بە کـۆچکردنی هەنـدێک لە مسـولْمان بەرەو حەبەشە، وپێغەمـبەر -صلى الله عليه وسـلم- پێیـانی فەرمـوو: پادشـایەکی دادپەروەری تێـدایە کە کەس لە لای ئەو سـتەمی لێناکرێـت. پادشـایەکی گـاوڕ (نەسـڕانی) بـوو، ودوو کـۆمەڵ لە مسـولْمانان کۆچیـان کرد بەرەو حەبەشە، کاتێک گەیشتن بە حەبەشە باسی ئاینی ئیسلامیان کرد بۆ پادشا نەجاشیەکە بەو شـێوەی پێغەمـبەر -صـلى الـلە علـيه وسـلم- پێـی هـاتووە؛ وپادشاکە مسـولْمان بـوو، و ووتـی: واللّٰه ئەمە وئەوەی موسـا -علیـە السـلام- هێنـاویەتی لە هەمـان تـاقەوە هـــاتوون، وقەومەکەی بەردەوام بـــوون لە ئـــازاردانی هاوەڵانی.

ولەوانەی باوەڕیـان پێهێنـا لەو وەرزەدا چەنـد کەسـێک بوو کە لە مەدینەوە هاتبوون وبەیـعەت وپەیمانیـان پێـدا لەسـەر ئـاینی ئیسـلام ولەسـەر سەرخسـتنی ئەگەر کـۆچ بکـات بەرەو مەدیـنە، ولەو کـاتەدا شـاری مەدیـنە نـاوی (یەســریب: يَثْـرِب) بــوو، وفەرمانــدرا بە ئەوانەیــان لە

مەککەدا ماون کۆچ بکەن بەرەو مەدینەی پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم-، بۆیە کۆچیان کرد وئاینی ئیسلام بڵاو بووەوە لە مەدینەدا، وئاینی ئیسلام چووە نێو هەمووماڵێکی ئەو شارە.

پاش ئەوەی بانگەوازی پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- بۆ لای خوای گەورە لە مەککەدا سیازدە ساڵی خایاند، خوای گەورە ئیزنی پێدا کە کۆچ بکات بەرەو مەدینە؛ بۆیە پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- کۆچی کرد، ولە بانگەوازی کردن بۆ لای خوای گەورە بەردەوام بوو، ودابەزینی بەشەکانی تری شەریعەتی ئیسلام بەردەوام بوو، ودەستی کرد بە ناردنی نێردراوەکانی بە پەیامەوە بۆ لای سەرۆک هۆز وعەشیرەت وپادشاکان بۆ ئەوەی بانگەوازییان بکەن بۆ مسوڵمان بوون، ولەوانەش کە نێردراوی بۆ لایان نارد: پادشای ڕۆمەکان، وپادشای فارسەکان، وپادشای میسر.

لە مەدینە ڕووداوی خۆرگیران ڕوویدا بۆیە خەڵکی ترسان، وڕێکەوت وابوو ئەو ڕۆژە ڕۆژی کۆچی دوایی ئیبراهیمی کوڕی پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- بوو، وخەڵکی ووتیان: خۆر گیرا بەهۆی مردنی

ئیبراهیمەوە، بەڵام پێغەمبەر -صلی الله علـیه وسـلم- فەرمووی: (إن الشمس والقمر لا يكسفان لمـوت أحـد، ولا لحياتـه، ولكنهمـا مـن آيـات الله، يخـوف الله بهمـا عبــاده) واتە: (خـــۆرگیران ومانـــگ گیـــران بەهـــۆی لەدایکبـوون یـان مردنـی هـیچ کەسـێکەوە ڕوونـادەن، بەڵکو ئەوانە لە نیشانە وئایەت وبەڵگەکانی خـودان، کە بەهۆیانەوە بەندەکانی دەترسێنێت)[٣]، ئەگەر پێغەمـبەر -صلی الله علیه وسلم- درۆزن بـووایە ئەوا بە پەلە ئەو خەڵــکەی دەترســان کە پەیــامەکەی بەدرۆ دەخەنەوە ودەیـــووت: ئەوە خـــۆر بەهـــۆی مردنـــی کـــوڕەکەمەوە گیراوە، ئەی چـی سـەبارەت بە ئەو کەسـەی کە مـن بە درۆ دەخاتەوە.

وپێغەمبەر موحەمەد -صلی الله علیه وسـلم- خـوای گەورە بە کەمـاڵ وئەوپەڕی ڕەوشـــت جـوانی وەســفی کردووە لە قورئانی پیرۆزدا کە دەفەرموێت:

(وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) واتە: (وبە ڕاستی تـۆ لەسـەر ڕەوشـــت وئاکــار وخـــوویەکی ئێجگــار بەرز وگەورەیــت)

---

[٣](صحيح مسلم: ٩٠١)

[سـورەتی القلـم: ٤]، سـیفەتەکانی هەمـوو ڕەوشـتێکی جـوان بـــوو وەکـــو ڕاســـتگۆیی ودڵســـۆزی وئـــازایەتی ودادپەروەری و وەفـــــاداری تەنـــــاتەت بەرامـــــبەر بەرهەڵســــــتاکارانیش، وڕێزلێنـــــان وبەخشـــــندەیی وبەخشـــینی بە هەژاران وکەم دەرامەتـــان وبێـــوەژن وخـاوەن پێداویسـتیەکان ؛ بەلاوە خۆشەویسـت بـوو، وسـوور بـوو لەسـەر هیدایەتـدانی خەڵکـی، و بەڕەحـم وبەزەیـــی بـــوو لەگەڵ خەڵکـــی، و بەســـادەیی و خـۆبەگەورەنەزانین هەڵسـوکەوتی لەگەڵیـان دەکـرد، هەتـــاوەکو پیـــاوێکی نەناســـراو دەهـــات وبە دوای پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- دەگەڕا وپرسـیاری لە هاوەڵان دەکرد -ڕەزای خوایـان لێبێـت- سـەبارەتی ؛ لە کاتێکـدا ئەو لە نێوانیانـدا بـوو ونەیدەناسـیەوە، بـۆیە دەیووت: کام لە ئێوە موحەمەدە؟

وژیاننامە وسیرەتی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- نیشـــانە وبەڵـــگەیەکە لەســـەر جـــوانی وکەمـــاڵ وبەخشندەیی مامەڵەکردنی لەگەڵ هەمووواندا: دۆست ودوژمـــن، ونزیـــک ودوور، وگەورە وبچـــووک، وپیـــاو وئافرەت، وئاژەڵ وباڵندە.

وکاتێـک خـوای گەورە ئـاینەکەی تەواو وکامـڵ کـرد، وپێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- پەیـامی خـودای بە ئەوپەڕی کامڵیەوە گەیانـد، لە تەمەنـی شەسـت وسـێ ساڵیدا کۆچی دوایـی کـرد، چـل سـاڵ لە تەمەن پـێش پێغەمبەرایەتـی، وبیسـت وسـێ سـاڵ لە تەمەن وەکـو پێغەمبەر. پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- لە شـاری مەدینە لە گۆڕ دانرا، وهیچ ماڵ وسـامان ومیراتێکـی لە پاش خۆیەوە جێنەهێشت، جگە لە هێسـترێکی سـپی نەبێت، وزەوییەک کە بەخشی بە ڕێبواران وەکو خێر.[٤]

ژمـــارەی ئەوانەی کە مســـوڵمان بـــوون وباوەڕیـــان بە پەیامەکەی هێنا وشوێنی کەوتن خەڵکێکی زۆر بـوون، ولە حەجی ماڵئاواییـدا زیـاتر لە سـەد هەزار هـاوەڵی لەگەڵـدا بـوو، کە پـێش سـێ مانـگ لە کـۆچی دوایـی ئەنجامیـدا، ولەوەیە ئەمـــیش لە نهێنـــی پاراســـتنی ئـــاینەکەی وبڵاوبـــوونەوەی بێـــت، وهـــاوەڵانی کە لەســـەر بنچیـــنە وڕەوشتەکانی ئاینی ئیسلام پەروەردەیـانی کـرد ؛ باشـترین مـرۆڤ بـوون لە ڕوانـگەی دادپەروەری وزوهـد و وەرەع و

---

[٤]صحيح البخاري (٤٤٦١) ٦/١٥

وەفاداری وخۆبەخشین بۆ خزمەتکردنی ئەم ئاینە مەزنەی کە باوەڕیان پێهێنا.

وباشـترینی نێـو هـاوەڵان -ڕەزای خوایـان لێبێـت- لە ڕوانـگەی ئیمـان وکـردەوە وبەڕاسـتدانان وبەخشـین وئـازایەتی وبەخشـندەیی ئەمـانە بـوون: ئەبـوبەکری سدیق، عومەری کوڕی خەتاب، عوسمانی کوڕی عەفان، عەلی کوڕی ئەبـی تاڵـب -ڕەزای خوایـان لێبێـت-، وئەم هـاوەڵە بەڕێـزانە لەو کەسـانە بـوون کە لە سـەرەتای بانگەوازەکەیدا باوەڕیان پێـی هێنـا وئەمـانیش لە دوای ئەو بوون بە جێنشـین -خەلـیفە-، وبـوون بە هەڵگـری ئاڵای ئاین لە پاش کۆچی دوایـی پێغەمبەر -صـلی اللـه علیه وسلم-، وهیچ تایبەتمەندییەکی پێغەمبەرایەتیان نەبـوو وپـارێزراو -مەعصـوم- نەبـوون لە گونـاهکردن، وپێغەمـــبەر -صـــلی الـــله علـــیه وســـلم- هـــیچ تایبەتمەنـدییەکی سـەبارەتیان بـاس نەکـرد جیـا لە هاوەڵانی تر، مەگەر ئەوە نەبێـت کە ئەمـان لە نێـو ئەو دە هاوەڵەن کە موژدەی بەهەشتیان پێدراوە.

خـوای گەورە ئەو کتێـبەی پاراسـت کە پێـی نێـردرا (قورئـان) وهەروەهـا سـونەت وژیاننـامە (سـیرەت)

وفەرمــوودە وکردەوەکــانی پــارێزراون بەو زمــانەی کە قسەی پێکـردووە، وهـیچ ژیاننـامەیەک (سـیرەتێک) لە مێژوودا نەپارێزراوە وەکو پاراستنی سیرەتی پێغەمبەر -صـلی الـله علـیه وسـلم-، بەڵکـو هەمـووی پـارێزراوە وتۆمـارکراوە تەنـانەت چـۆنیەتی خـواردن وخـواردنەوە وخەوتـــن وپێکەنینیشـــی؟ چـــۆن مـــامەڵە لەگەڵ خێــزانەکەی دەکــات ئەگەر بچێــتە مــاڵەوە؟ هەمــوو حاڵەتەکانی وژیاننامەی نووسـراونەتەوە وتۆمـارکراون لە ســیرەتدا، ئەو مرۆڤێکــی پێغەمــبەر بــوو وهــیچ لە تایبەتمەنــدییەکانی پەروەردگــاری نەبــوو، وناتوانێــت ودەســەڵاتی ئەوەی نیــیە هــیچ ســوودێک بە خــۆی بگەیەنێـت یـان زیانێـک لەسـەر خـۆی لابـدات بە بـێ ویسـتی خـودا؛ چـونکە هەمـوو شـتێک لە ژێـر ویسـت ودەسەڵاتی خودایە.

٤- پەیامەکەی

خوای گەورە موحەمەدی نارد -صلى الله عليه وسلم- لەکاتێکدا کە شیرک وکوفر ونەزانین بەسەر زەویدا تەشەنەی کردبوو، ولە سەر زەویدا هیچ کەسێک نەبوو کە خودا بە تەنها بپەرستێت بە بێ بڕیاردانی شەریک وهاوبەش لە پەرستنیدا مەگەر ژمارەیەکی کەم نەبێت لە ئەهلی کتێب (جولەکە وگاورەکان)، بۆیە خودا پێغەمبەر موحەمەدی نارد -صلى الله عليه وسلم- وەکو کۆتا پەیامبەر. خوای گەورە بە هیدایەت وئاینی هەق وڕاستی ناردی بۆ هەموو خەڵکی بۆ ئەوەی سەرییخات بەسەر هەموو ئاینەکانی تردا، وبۆ ئەوەی خەڵکی دەربهێنێت لە تاریکایی بت پەرستی وکوفر ونەزانین بۆ نور وهیدایەتی تەوحید (یەک خودا پەرستی) وئیمان (باوەڕ)، وپەیامەکەی تەواوکاری پەیامی پێغەمبەرانی پێشووە -عليهم السلام-.

پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- بانگەوازی بۆ هەمان شت کرد کە پێغەمبەرانی پێشوو بانگەوازییان بۆ کرد: نوح وئیبراهیم وموسا وسولەیمان وداود وعیسا وئەوانی تر -عليهم الصلاة والسلام-؛ کە بریتی

بوو له بانگەوازی کردن بـۆ باوەڕهێنـان بەوەی کە خـودا (اللّٰه) پەروەردگـاری هەمـوو بوونەوەرەکـانە تەنهـا ئەو خـــوڵقێنەرە وڕۆزیـــدەرە وبوونەوەرەکـــان دەمرێنێـــت وزینــدوویان دەکـــاتەوە وپاشـــا وخاوەنـــداری هەمـــوو شـتێکە، وئەو کاروبـاری بوونەوەرەکـان بەڕێـوە دەبـات، و بە ڕەئفەتە ومیهرەبانە بەرامبەر بوونەوەرەکان، وخودا خوڵقێنەری هەموو شـتێکە لە گەردوونـدا ئەو شـتانەی دەیـانبینین وئەوانەش کە نایـان بینـین، وهەرکەسـێک یان شتێک جگە لە خودا دروسـتکراوێکە (مەخلـوقێکە) لە دروستکراوەکانی خوای گەورە.

هەروەها بانگەوازی کرد بۆ پەرستنی خودا و وازهێنان لە پەرســـتنی جـــگە لە ئەو زاتە مەزنە، وبە ئەوپەڕی جوانی وکامڵی ڕوونی کردەوە کە خودا تاکە لە پەرستندا ولە موڵــک وخاوەنــداری وخوڵقانــدن وبەڕێـــوەبردنی گەردوون وبـــوونەوەردا، وڕوونـــی کـــردەوە کە خـــودا نە منـــداڵی هەبـــووە ونە لەدایکبـــووە، وهـــیچ هاوتـــا وهاوشـــێوەیەکی نیـــیە -سـبحانە وتعـالی-، وتـــێکەڵ وبەرجەسـتە نابێـت لەگەڵ هـیچ یەکێـک لە بـوونەوەر ودروستکراوەکانیدا.

بانگەوازی کرد بـۆ باوەڕهێنـان بەو کتێبـانەی لە لایەن خـوداوە نێـردراون وەکـو پەڕەکـانی ئیبـراهیم (صـحف إبـراهیم) وپەڕەکـانی موسـا (صـحف موسـا) وزەبـور وتەورات وئینجیـل، وهەروەهـا بـانگەوازی کـرد بـۆ باوەڕهێنان بە هەمـوو پێغەمـبەران -علـیهم السـلام-، وهەروەهـا بانگەشـەی بـۆ ئەم بیروبـاوەڕە کـرد : هەرکەسـێک کـافر بێـت بە پێغەمبەرێـک وبە درۆی بخـاتەوە وەکـو ئەوایە کـافر بووبێـت بە هەمـوو پێغەمبەران وهەموویانی بە درۆزن دانابێت.

مـوژدەی ڕەحـمەت ومیهرەبـانی خـودای بە هەمـوو خەڵکـی دا، وخـودا ئەو زاتەیە کە هەمـوو پێویسـتیەکانیان پێدەبەخشـێت لە دونیـادا، وخـودا پەروەردگـارێکی بە ڕەحـم وبەزەیـیە، وتەنهـا ئەو زاتە لێپرسینەوە لە بەندەکان دەکات کاتێـک لە گۆڕەکانیـان زیندوویان دەکـاتەوە لە ڕۆژی قیامەتـدا، وئەو پاداشـتی ئیمانـداران دەداتەوە لەسـەر ئەنجامـدانی کـردەوە چاکەکـان وچـاکە بە دە ئەوەنـدەیە وزیـاتر هەتـا خـودا بیەوێـت، وخـراپە تەنهـا وەکـو خـۆی دەنووسـرێت، ولە بەهەشـتدا نیعمەتێکـی بەردەوامیـان ونەبڕاوەیـان بـۆ

هەیە، وئەوەی کافر وبێباوەڕ بێت وکردەوە خراپەکان ئەنجامبدات ئەوا سزاکەی لە دونیا وقیامەتدا وەردەگرێت.

پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- لە پەیامەکەیدا بانگەوازی نەکرد بۆ بەشکۆدانان ومەزندانانی هۆزەکەی وشارەکەی ونەفسی پیرۆزی خۆی، بەڵکو لە قورئانی پیرۆزدا ناوی هەندێک لە پێغەمبەران زیاتر لە ناوی ئەو هاتووە وەکو ئیبراهیم وموسا وعیسا ونوح -عليهم السلام-، وناوی دایکی وخێزانەکانی لە قورئانی پیرۆزدا باسنەکراوە، بەڵام لە قورئانی پیرۆزدا باسی دایکی موسا کراوە زیاتر لە یەک جار، وناوی مەریەم -عليها السلام- زیاتر لە سی وپێنج جار باسکراوە لە قورئانی پیرۆزدا.

پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- پارێزراوە (مەعصومە) لە هەموو شتێک کە پێچەوانەی شەریعەت وئەقڵ وفیترەت ورەوشتی جوان بێت؛ چونکە پێغەمبەران -عليهم السلام- پارێزراون سەبارەت بە گەیاندنی پەیامەکان لە لایەن خوداوە، وپێیان سپێردراوە کە فەرمانەکانی خودا بگەیەنن بە

بەنــدەکانی، وپێغەمــبەران -علــیهم الســلام- هــیچ تایبەتمەنـــدی وســـیفەتێکی پەروەردگـــارێتی یـــان خودایەتیان (ئولوهیەتیان) نیـیە؛ بەڵکـو ئەوان مـرۆڤن وەکو هەموو مرۆڤەکانی تر تەنها جیاوازییان ئەوەیە کە پێغەمبەری خودان و وەحیان (سروشـیان) بـۆ دێـت لە لایەن خوداوە، ونابێت بپەرسترێن وبکرێن بە هـاوبەش وشەریکی خودا لە پەرستنیدا.

لە مەزنتـرین شـاهێدی دەرەکـان لەسـەر ئەوەی کە پەیـامەکەی پێغەمـبەر مـوحەمەد -صـلی الـله علـیه وسـلم- وەحـی وسروشـە لە لایەن خـوداوە ئەوەیە کە هەتا ئەمڕۆ بـوونی هەیە بە هەمـان ئەو شـێوەیەی کە لە ژیانیـــدا پەیـــڕەوی دەکـــرد، وزیـــاتر لە یەک ملیـــار مســـوڵمان شـــوێنی دەکەون، و واجــبە شـــەرعییەکان جێبەجـــێ دەکەن وەکـــو نـــوێژ ورۆژوو وزەکـــات وحەج وجـــگە لە ئەمـــانە بە بـــێ هـــیچ گۆڕانکـــارییەک ودەستکارییەک لە چۆنیەتی ئەنجامدانی پەرستنەکاندا.

٥- بەڵگە ونیشانە وئایەتەکانی پێغەمبەرایەتی

خوای گەورە پشتیوانی لە پێغەمبەران کرد بەو ئـایەت ومـوعجیزانەی کە بەڵـگەن لەسـەر پێغەمبەرایەتیـان، وهەروەها ئەو نیشـانە وبەڵگانەیـان پێدەبەخشـێت کە ڕوون وئاشکران وشاهێدن لەسەر ڕاستی پەیامەکەیـان، وهەمـوو پێغەمبەرێـک خـوای گەورە ئەوەنـدە ئـایەت ونیشانە وموعجیزەی پێبەخشیووە کە بەسە بـۆ ئەوەی مرۆڤ باوەڕی پێبهێـنن، ومەزنتـرین ئـایەت ومـوعجیزە کە خوای گەورە بە پێغەمبەرانـی بەخشـی بێـت ئـایەت وموعجیزەکـانی پێغەمبەرمـانە مـوحەمەد -صـلى الـلە علیە وسلم-، خوای گەورە قورئـانی پیـرۆزی پێبەخشـی، وئەم ومـــــوعجیزەیە هەتـــــاوەکو ڕۆژی قیــــامەت دەمێنێتەوە، وهەروەها خوای گەورە ئـایەت ونیشـانەی زۆری تـــری پێبەخشـــی، وموعجیزەکـــانی پێغەمـــبەر موحەمەد -صلى الله علیە وسلم- زۆرن، لەوانەش:

ئیســـرا ومیعـــراج (شـــەوڕەوی وبەرزبـــوونەوە بەرەو ئاســمان)، ولەت بــوونی مانــگ، وبــاران بــارین چەنــد جارێک پاش ئەوەی نزای کـرد کە خـودا بـاران ببارێنێـت بەهۆی ئەوەی خەڵکی تووشی وشکەساڵی بوون.

زۆربــوون وبەرەکەتــدار بــوونی خــواردن وئــاوێکی کەم ئەمیش دەبووە هۆی ئەوەی خەڵکێکی زۆر لێــی بخــۆن یان بخۆنەوە.

هەمــوو ئەو هەواڵانەی کە باســیکردووە ســەبارەت بە شــتە نەزانراوەکــان (غەیبیەکــان) هــیچ کەســێک بەم وردەکــارییە ئەو ڕووداوانەی بــاس نەکــردووە، وەکــو هەواڵــدانی ســەبارەت بە چیرۆکــی پێغەمــبەران لەگەڵ قەومەکانیــان، وچیرۆکــی یــارانی ئەشــکەوت (أصــحاب الكهف) وجگە لە ئەمانە.

هەواڵدانی سەبارەت بە ڕووداوە نەزانراو وشــاراوەکانی داهــاتوو (غەیبیەکــان) ؛ بەهــۆی پێڕاگەیانــدنی بــوو لەلایەن خــودا لەڕێــگەی وەحــی، وەکــو هەواڵــدانی بە دەرچــوونی ئاگرێــک لە خــاکی حیجــازەوە وئەم ڕووداوە ڕوویدا وخەڵکی شام بینیان، وهەروەهــا بەرزکــردنەوەی باڵەخانەکان لە لایەن کەسانێکی دیاریکراو.

بەڵــگە ئەقڵیەکــان ونمــونە باســکراوەکان[٥]، کە ئەقڵــی سەلامەت دانی پێدا دەنێت.

---

[٥] هەروەکــو خــوای گەورە دەفەرموێــت: (يَــا أَيُّهَــا النَّــاسُ ضُــرِبَ مَثَــلٌ فَاسْــتَمِعُوا لَــهُ إِنَّ الَّــذِينَ تَــدْعُونَ مِــن دُونِ اللَّــهِ لَــن يَخْلُقُــوا ذُبَابًــا وَلَــوِ

یـــارمەتی وپشـــتیوانیکردنی لە لایەن خـــوای گەورە وپاراستنی لە زیانی خەڵکی.

ئەو پەیمانانەی بە هاوەڵانی فەرموو هاتە دی، وەکو: (لتفتحن عليكم فارس والروم، ولتنفقن كنوزهما في سبيل الله)

واتە: (فارس وڕۆم فەتح دەکەن -ڕزگار دەکەن-، وخەزێنەکانیان (ئاڵتون وزیو وسامانەکانیان) لە پێناو خوای گەورە دەبەخشن وخەرجی دەکەن).

خـودا یارمەتیـدا ئەویـش بە نـاردنی فریشـتەکان بـۆ ئەوەی پشتیوانی بن.

مـوژدەی پێغەمـبەران -علـیهم الصـلاة والسـلام- بـۆ قەومەکانیـان سـەبارەت بە پێغەمبەرایەتـی مـوحەمەد -صـــلی الـــله علـــیه وســـلم-، ولەو پێغەمـــبەرانەش کە

اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْـهُ ضَـعُفَ الطَّالِـبُ وَالْمَطْلُــوبُ) [ســورة الحــج:٧٣] واتە: (ئەی خەڵکیــنە، نمــوونەیەک هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن بێگومان ئەوانەی هاواریان لـێ دەکەن لە جیـاتی خــودا هەرگیــز نــاتوانن مێشــێک دروســت بــکەن هەرچەنــد هەمووشـیان بـۆی کـۆببنەوە وئەگەر مێشـیش شـتێکیان لـێ بفڕێنێـت ناتوانن لێی بسێننەوە، داواکار وداوالێکراو لاواز وبێ دەسەڵاتن)

موژدەیان بە هاتنی داوە: موسا وداود وسولەیمان وعیسا وپێغەمبەرانی تری نەوەی ئیسرائیل -علیهم السلام-.

ئەم ئایەت ونیشانە وبەڵگە ونموونانە زۆر وبەربڵاون لە قورئان وسوونەت وژیاننامەی (سیرەتی) پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم-، وبەڵگە ونیشانەکانی پێغەمبەرایەتی موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- زیاترن لەوەی سنووردار بکرێن، وهەرکەسێک دەیەوێت بیناخوێنێتەوە ئەوا با سەیری قورئان وسوونەت وکتێبەکانی سیرەت بکات کە پڕن لە هەواڵی دڵنیادەر ویەقینی سەبارەت بەم ئایەت ونیشانە وموعجیزانە.

ئەگەر ئەم نیشانە وموعجیزە مەزنانە ڕوویان نەدایە ؛ ئەوا دوژمنانی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- لە کافرەکانی قورەیش وجولەکە ونەسڕانیەکان کە لە دورگەی عەرەبیدا بوون بەهەلیان دەزانی بۆ ئەوەی بە درۆی بخەنەوە، وخەڵکی لێ ئاگادار بکەنەوە چونکە هیچ موعجیزە ونیشانەیەکی پێ نییە کە بیسەلمێنێت پێغەمبەری خودایە.

قورئانی پیرۆز ئەو کتێبەیە کە خودا ناردی بۆ پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم-، وقورئان

وتەی پەروەردگاری هەمـوو جیهانیـانە، وخـودا ڕکـابەری هەموو مرۆڤ وجنۆکەکانی کـردووە کە کتێبێـک بهێـنن وەکو قورئان یـان سـورەتێک بهێـنن وەکـو سـورەتەکانی قورئـــان، وئەم ڕکـــابەری کـــردنە بەردەوامە هەتـــاوەکو ئەمـــڕۆ، وقورئـانی پیـرۆز وەڵامـی زۆر پرسـیاری گرنـگ دەداتەوە کە خەڵکـــی ســـەبارەت بە دۆزیـــنەوەی وەڵامەکانیان تووشی سەرگەردانی بوون، وقورئانی پیرۆز بە زمـانی عەرەبـیە وهەتـاوەکو ئەمـڕۆش هەر بە ئەو زمـانە پـارێزراوە، وتەنـانەت یەک پیتیشـی لـێ کەم نەبووەتەوە، وچاپکراوە وبڵاوکراوەتەوە، وکێبێکـی مەزنە ودەستەوەستێن کارە، ومەزنترین کتێبە کە بـۆ خەڵکـی هاتبێت، ودەبێت مـرۆڤ بیخـوێنێتەوە یـان وەرگێـڕاوی ماناکانی بخوێنێتەوە.

هەرکەسێک بێبەش بێت بە ئیمـان وباوەڕهێنـان بە ئەم کتێبە وخوێندنەوەی ئەوا بێگومان هەموو خێرێکی لەدەســتچووە، وســونەت وڕێبــاز وژیــانی (ســیرەتی) پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- پارێزراوە ونەقڵکـــراوە لەڕێـــگەی زنجیـــرەیەک گێـــڕەرەوەی متمـانەپێکراو، وتۆمـارکراون لە چەنـدەها کتێـب کە بە

زمـــانی عەرەبـــی نووســـراونەتەوە ؛ ئەو زمـــانەیە کە پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- قسـەی پێکردووە هەروەکو ئەوە وابێـت ئێسـتا لە نێوانمانـدایە وقسە دەکات، و وەرگێـڕدراوە بـۆ سـەر چەنـدین زمـان، وقورئانی پیرۆز وسـونەتی پێغەمـبەر -صـلى الله عليه وسـلم- تـاکە سـەرچاوەی ئەحکـام وتەشـریعاتەکانی (یاساکانی) ئاینی ئیسلامن.

٦- ئەو شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەمەد ﷺ پێی هاتووە

ئەم شەریعەتەی کە پێغەمـبەر مـوحەمەد -صـلى الله عليه وسلم- پێی هاتووە ؛ شەریعەتی ئیسلامە، کە کۆتـا شـــەریعەت وپەیـــامی خـــودایە، لە بنچیـــنەدا وەکـــو شەریعەتی پێغەمبەرانی پێشووە ئەگەرچیش هەندێک لە حوکمەکانی ئەم شەریعەتە لە چۆنیەتیدا جیاوازە.

شەریعەتی ئیسلام لە ئەوپەڕی کاملّی وتەواویدایە، وبـۆ هەمـــوو ســـەردەم وشـــوێنێک دەگونجێـــت، وهۆکـــاری چـــاکبوونی دینـــداری ودونیـــای خەڵکـــیە، وهەمـــوو ئەو پەرســتنانەی تێــدایە کە واجــبە لەســەر بەنــدەکان بــۆ

پەروەردگار ئەنجامی بدەن وەکو نوێژ کـردن وڕۆژوو گـرتن، و لەگەڵ ڕوونکردنەوەی مامەڵە داراییەکـان وئابورییەکـان وکۆمەڵایەتیەکـــان وسیاســـیەکان وجەنگیەکــــان وژینگەییەکــــــان، وئەوەی ڕێگەپێـــــــدراوە وئەوەی قەدەغەکراوە وجگە لە ئەمانەیش لەو شتانەی کە مـرۆڤ پێویستی پێی هەیە بۆ دونیا وبۆ دوارۆژی.

ئەم شــەریعەتە ئـاین ودینـداری خەڵکــی دەپارێزێــت وهەروەها نەفس (خوێن) وناوبانـگ (شـەرەف) وسـامان وئەقـڵ ونەوەکانیـان دەپارێزێـت، وشــەریعەتی ئیســلام هەموو فەزڵ وچاکەکارییەکی تێدایە، وئاگاداری وهەڕەشە دەکات سەبارەت بە هەموو بەدڕەوشتی وخراپەکـارییەک، وئیســلام بانگەشــە دەکــات بــۆ ڕێزگــرتن لە مرۆڤەکــان وماماوەندی ودادپەروەری ودڵسۆزی وپـاکێتی و وردبینـی وخۆشەویستی، وخۆشویســتنی خێـر وچـاکە بـۆ خەڵکـی، وپاراستنی خـوێنی خەڵکـی، وپاراسـتنی ئەمـن وئاسایشـی وڵاتەکـان، وترسـاندنی خەڵکـی حەرامکـردووە بە نـاهەق، وپێغەمبەر موحەمەد -صـلى الـله علـيه وسـلم- جەنگـی بەرپــا دەکـــرد لە دژی تێپەڕانـــدنی ســـنوورەکانی خـــودا وخراپەکـاری وخـوڕافەت وپەرگیـری وڕەهبـانیەت (دوورە

پەرێزی لە خۆشیە حەڵاڵەکانی دونیا بە نیەتی پەرستن) ؛ بە هەموو شێوەیەک.

پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- ڕوونی کردەوە کە خوای گەورە ڕێزی لە هەموو مرۆڤەکان گرتووە -بە پیاوان وئافرەتانەوە-، وهەموو مافێکی پێیان بەخشیووە، ومرۆڤ بەرپرسیارە سەبارەت بە بژاردەکانی وکردەوەکانی وهەڵسوکەوتەکانی، وتەنها خودی ئەو مرۆڤە بەرپرسیارە سەبارەت بە هەرشتێک کە ببێتە هۆی زیان بۆ نەفسی خۆی یان زیان بۆ خەڵکی، وئاینی ئیسلام پیاو وئافرەتی بە یەکسان داناوە لە ڕوانگەی ئیمان وبەرپرسیاریەتی وپاداشت وسزا، ولەم شەریعەتەدا گرنگیەکی تایبەت بە ئافرەت دراوە ئەگەر دایک یان هاوسەر یان خوشک یان کچ بێت.

وئەم شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- هێناویەتی یەکێک لە ئامانجەکانی بریتیە لە پاراستنی ئەقڵ وحەرامکردن وقەدەغەکردنی هەرشتێک ببێتە هۆی تێکچوون ونەمانی ئەقڵ وهۆش وەکو مەی خواردنەوە (خواردنەوەی بێهۆشکەرەکان)، ئیسلام ئاینی وەکو ڕۆشنکەرەوەی ڕێبازی ئەقڵ ناساندووە؛ بۆ ئەوەی مرۆڤ خودا بپەرستێت بە چاوڕۆشنی وزانستەوە،

وشەریعەتی ئیسلام باسی ئەقڵ وهۆشی بە مەزن داناوە وبوونی ئەقڵ وهۆشی بە مەرج داناوە بۆ واجب بوونی ئەرکە شەرعییەکان (تەکلیفە شەرعییەکان)، وئەقڵی ئازاد کرد لە کۆت وزنجیری خورافیات وبت پەرستی.

شەریعەتی ئیسلام زانستی ڕاست بە مەزن دادەنێت، وهانی مرۆڤ دەدات بۆ گەڕانی زانستی دوور لە هەوا وئارەزوو، وبانگەشە دەکات بۆ تێڕوانین وبیرکردنەوە لە نەفس ودەروون وبوونەوەر وگەردوون، ودەرەنجامە ڕاست ودروستەکانی زانست بە هیچ شێوەیەک تووشی پێکدادان نابێت لەگەڵ ئەم پەیامەی کە پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- پێی هاتووە.

لە شەریعەتی ئیسلامدا هیچ ڕەگەزێک یان گەلێک پلە وتایبەتمەندی وفەزڵی نییە بە سەر ڕەگەز وگەلێکی ترەوە، بەڵکو هەموویان لە پێش حوکمە شەرعییەکاندا یەکسانن، وهەموو مرۆڤەکان لە بنچینەدا وەکو یەکن وفەزڵی هیچ ڕەگەز وپێست وگەلێک نییە بەسەر ئەوانی ترەوە مەگەر بە پێی تەقواداری نەبێت، وپێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- باسی ئەوەی کردووە کە هەموو منداڵێک لەسەر فیترەت لە دایک دەبێت،

وهــيچ مرۆڤێــک به گوناهبــاری لەدایــک نابێــت یــان میراتگری گوناهی مرۆڤێکی تر نییه.

خــوای گەوره له شــەریعەتی ئیســلامدا تەوبەی دانــاوه ئەمیش بریتیه له: گەڕانەوەی مرۆڤ بۆ لای پەروەردگـار و وازهێنان له تاوان وگوناهەکان، ومسوڵمان بوون وپەیڕەو کردنی ئاینی ئیسلام هۆکاره بۆ لێخۆشبوون له تاوانەکـانی پێشــووتر، وتەوبه کــردن هۆکــاره بــۆ لێخۆشــبوون له تاوانەکــانی پێشــووتر، وبــۆیه پێویســت ناکــات مــرۆڤ تاوانەکانی لای مرۆڤێکی تر باس بکات ودانیان پێدا بنێت، له ئــاینی ئیســلامدا پەیوەنــدی نێــوان مــرۆڤ وخــودا پەیوەندییەکی ڕاســتەوخۆیه، ومـرۆڤ پێویسـتی به هـیچ کەسێک نییه بۆ ئەوەی ببێـته ناوەنـد (واسـته) له نێـوان ئەو وخـودا بـۆ ئەوەی خـودا له تاوانەکـانی خـۆش بێـت، وئاینی ئیسلام بەرز کردنەوەی مرۆڤ بۆ ئاستی خـودایەتی (ئولوهیەت) قەدەغه دەکات، ونابێـت مرۆڤەکـان بکـرێن به خودا وبپەرسترێن وهەروەهـا نابێـت بکـرێنه شـەریک وهاوبەشی خودا له پەرستنیدا یان له پەروەردگارێتیدا.

ئەم شەریعەتەی که پێغەمـبەر مـوحەمەد -صلى اللـه علــيه وســلم- هێنــاویەتی هەڵوەشــێنەرەوەی هەمــوو شەریعەتەکانی پێشووه، چونکه شەریعەتی ئیسـلام کۆتـا

شەریعەتە لە لایەن خوداوە هەتاوەکو ڕۆژی قیامەت، وبۆ هەموو خەڵکیە؛ بۆیە هەموو شەریعەتەکانی پێشوو هەڵوەشێنرایەوە وچیتر نابێت کردەوەیان پێبکرێت، هەروەکو چۆن شەریعەتەکانی پێشوو یەکتریان هەڵدەوەشاندنەوە، وخودا پاش ناردنی پێغەمبەر موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- تەنها ئاین وشەریعەتی ئیسلام قبوڵ دەکات، وهەرکەسێک شوێنی ئاینێکی تر بکەوێت وپەیڕەوی بکات جگە لە ئاینی ئیسلام ئەوا لە ڕۆژی قیامەتدا لێی قبوڵ ناکرێت ولە دۆڕاوان دەبێت، وئەوەی دەیەوێت وردەکارییەکانی ئەم شەریعەتە بزانێت ئەوا با بە دوایدا بگەڕێت لەو کتێبە متمانە پێکراوانەی کە ئاینی ئیسلام دەناسێنن.

ئامانجی شەریعەتی ئیسلام -هەروەکو ئامانجی هەموو پەیامەکانی تری خودا-؛ بڵندکردنەوەی پلەپایەی مرۆڤە ئەمیش بەوە دەبێت کە تەنها پەروەردگار بپەرستێت بەدڵسۆزییەوە و بە بێ بڕیاردانی شەریک وهاوبەش لە پەرستنیدا، وئاینی ئیسلام مرۆڤ ئازاد ورزگار دەکات لە بەندایەتی کردن بۆ مرۆڤەکان ومادده وشتومەک وخورافیات.

شـەریعەتی ئیسـلام بـۆ هەمـوو شـوێن وسـەردەمێک دەگونجێـــت، وهـــیچ شـــتێکی تێـــدا نیـــیە کە دژی بەرژەوەندییە تەندروست وبەسوودەکان بێت بـۆ مـرۆڤ، چونکە لە لایەن خوداوە دابەزێندراوە کە دەزانێت خەڵکـی پێویســـتیان بە چـــی هەیە، وخەڵکـــی پێویســـتیان بە شەریعەتێکی دروست هەیە لە خودی خۆیدا، کە دژیەکـی تێـدا نەبێـت، وبـۆ مرۆڤەکـان گونجـاو بێـت، ومرۆڤەکـان دایان نەهێنابێت بەڵکو لە لایەن خوداوە دابەزێنـدرا بێـت کە هیدایەت وڕێنموێنی خەڵکـی بکـات بـۆ ڕێگـای ڕاسـت وچاکەکـــاری، وئەگەر حـــوکم وبڕیـــار بـــبەنەوە بـــۆ لای شەریعەت ئەوا حاڵ وگوزەرانیـان بـاش دەبێـت وپـارێزراو دەبن لە ستەمکردن لە یەکتر.

٧- تێڕوانینی (بەرهەڵستکارانی) دوژمنانی سەبارەتی وشاهێدی بۆدانیان

بێگومان هەموو پێغەمبەرێک بەرهەڵستکار ودوژمنی هەبـــووە کە دژایەتیـــان کـــردووە و لەســـەر ڕێگـــای بانگەوازییەکەی وەسـتاون، وڕێگـر بـوون لە خەڵکـی کە باوەڕی پێبهێنێت، وپێغەمبەری خودا موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- دوژمنـی زۆری هەبـوو لە کـاتی ژیـانی وله پـــاش مردنیشـــی، وشـــاهێدیدانی زۆریـــان هەیە لەســـــەری -لەو ســـــەردەمە وله ئێستایشــــــدا- کە پێغەمبەرە، وئەو پەیامەی کە پێـی هاتووە وەکو پەیامی پێغەمبەرانــی پێشـــووە -علـــيهم الصـــلاة والســـلام-، ودەزانن کە لەسەر هەق وڕاستییە وئەو هۆکـارانەی کە ڕێگـــرن لە بەرهەڵســـتکاران ودوژمنـــانی کە بـــاوەڕی پێبهێنن بریتین لە: خۆشەویستی دەسەڵات و پلەوپایە یـان ترسـی کۆمەڵگـا وشـوێنکەوتووان لەوەی کە لێـی هەڵبگەڕێنەوە، یان ترسـی لە دەسـتدانی ئەو سـامانەی دەستی دەکەوێت بەهۆی ئەو پلەوپایە ودەسەڵاتەوە.

سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان.

نوسینی: مامۆستا دکتۆر/ محمد عبدالله السحیم
مامۆستای عەقیدە لە بەشی خوێندنەوە ئیسلامیەکان (لە پێشوودا)
کۆلێژی پەروەردە، زانکۆی (الملك سعود)
ریاز، شانشینی عەرەبستانی سعودیە

پێڕست

پێغەمبەری ئیسلام موحەممەد - صلى الله عليه وسلم- ٣
پێغەمبەری ئیسلام موحەممەد - صلى الله عليه وسلم- ٤
1- ناوی ورەچەڵەکی وئەوشارەی تێیدا لەدایکبووە و پەروەردە وگەورەبوونی ٤
2- هاوسەرگیرییەکی پیرۆز لەگەڵ ئافرەتێکی پڕ خێری خانەدانی گەورە ٦
3- دەستپێکردنی وەحی (سروش) ٧
4- پەیامەکەی ١٩
5- بەڵگە ونیشانە وئایەتەکانی پێغەمبەرایەتی ٢٤
6- ئەو شەریعەتەی کە پێغەمبەر موحەممەد ﷺ پێی هاتووە ٢٩
7- تێڕوانینی (بەرهەڵستکارانی) دوژمنانی سەبارەتی وشاهێدی بۆدانیان ٣٦
پێڕست ٣٨

تعرف على الإسلام

بأكثر من 100 لغة

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

موسوعة تراجم معاني وتفاسير القرآن الكريم

ISLAM HOUSE .com
IslamHouse.com

مرجعية شاملة للتعريف بالإسلام بلغات العالم

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

موسوعة ترجمات الأحاديث النبوية وشروحها

بيان الإسلام
byenah.com

بوابة مبسطة للتعريف بالإسلام وتعلم أحكامه

موسوعة المحتوى الإسلامي
IslamEnc.com

منتقى المحتوى الإسلامي المترجم

ما لا يسع أطفال المسلمين جهله
kids.islamenc.com

منصة ما لا يسع أطفال المسلمين جهله

جمعية الدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات

Ku198

ISBN/978-603-8442-03-6